

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/265

Karar Sayısı : 2026/84

Karar Tarihi : 16/4/2026

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 31/1/2018 tarihli ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinin Anayasa'nın 2., 20., 35., 38. ve 71. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunulmaması nedeniyle uygulanan disiplin cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un 8. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı (5) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(5) Uzun süreli durdurma cezasını gerektiren fiiller şunlardır:

a) Oniki ay uzun süreli durdurma cezasını gerektiren fiiller;

1) Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunmak.

2) Görev sırasında kişilere veya herhangi bir nedenle kurum binalarına gelen ya da getirilenlere hakaret etmek.

..."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi içtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 25/12/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için

Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev kapsamına giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme 7068 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinin iptalini talep etmiştir. Anılan alt bentte söz konusu Kanun kapsamında bulunan kamu görevlileri tarafından belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunulmamasının veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunulmasının on iki ay uzun süreli durdurma disiplin cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmüştür.

4. Bakılmakta olan davanın konusu, belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunulmaması nedeniyle uygulanan disiplin cezasına ilişkindir. Bu itibarla itiraz konusu kuralda yer alan "...veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunmak." ibaresinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu ibareye yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

5. Açıklanan nedenle 31/1/2018 tarihli ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin;

A. (1) numaralı alt bendinde yer alan "*Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak...*" ibaresinin esasının incelenmesine,

B. (1) numaralı alt bendinin kalan kısmının itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu kısma yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Muhammed Nuri ÖZGÜR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

7. 7068 sayılı Kanun; Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeline ilişkin disiplinsizlik hâllerini ve cezalarını, disiplin amirlerini ve kurullarını, disiplin soruşturma usulünü ve ilgili diğer hususları düzenlemektedir.

8. Anılan Kanun'un 2. maddesine göre Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatında çalışan her sınıftan memurlar, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı

teşkilatlarında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler ile diğer sınıflardaki memurlar Kanun'un kapsamında yer almaktadır.

9. Kanun'un 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında fiilin niteliğine göre personele verilebilecek disiplin cezaları uyarma, kınama, aylıktan kesme, kısa süreli durdurma, uzun süreli durdurma, meslekten çıkarma ve devlet memurluğundan çıkarma cezası olarak belirlenmiştir. Anılan fıkranın (d) bendinde uzun süreli durdurmanın personelin bulunduğu kademedeki ilerlemesinin on iki, on altı, yirmi veya yirmi dört ay süreyle durdurulması olduğu belirtilmiştir.

10. 8. maddenin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinde ise on iki ay uzun süreli durdurma cezasını gerektiren fiiller sayılmıştır. Söz konusu bendin (1) numaralı alt bendinde, belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunmak fiilinin on iki ay uzun süreli durdurma cezasıyla cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Anılan alt bentte yer alan "*Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak...*" ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

11. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mal biriminde bulunmasına ilişkin usul ve esaslar 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nda düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 1. maddesinde Kanun'un amacının rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele amacıyla Kanun'da sayılanların mal bildiriminde bulunmalarını, bildirimlerin yenilenmesini, mal edinmelerin denetimi ve haksız mal edinme veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunma hâlinde uygulanacak hükümleri, Kanun'da belirlenen suçlarla bazı suçlardan dolayı kamu görevlileri ve suç ortakları hakkında takip ve muhakeme usulünü düzenlemek olduğu belirtilmiştir.

12. Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluş veya alt kuruluşlarda, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan ve kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşlar ile bunların alt kuruluşlarında veya komisyonlarında aylık, ücret ve ödenek almak suretiyle kamu hizmeti gören memurlar, işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri mal bildiriminde bulunmak zorundadır.

13. Mal bildiriminde bulunma zamanını düzenleyen 6. maddenin birinci fıkrasında bu Kanun kapsamındaki göreve atanmada göreve giriş için gerekli belgelerle, Cumhurbaşkan yardımcısı veya bakan olarak atanmalarda atamayı izleyen bir ay içinde, seçimle gelinen görevlerde seçimin kesinleşmesi tarihini izleyen iki ay içinde, mal varlığında önemli bir değişiklik olduğunda bir ay içinde, yönetim ve denetim kurulu üyelikleri ile komisyon üyeliklerine seçim ve atamalarda göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde, görevin sona ermesi hâlinde ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde, gazete sahibi gerçek kişiler ile gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin faaliyete geçme tarihini, sorumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarlarının ise bu işe veya görevlerine başlama tarihini izleyen bir ay içinde mal bildirimlerinin verilmesinin zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

14. Öte yandan 7. maddenin birinci fıkrasına göre Kanun kapsamındaki görevlere devam edenlerin, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini

yenilemeleri ve yetkili merci tarafından yeni bildirimlerin daha önceki bildirimler ile karşılaştırılması gerekmektedir.

15.10. maddenin birinci fıkrasında da 6. maddede belirtilen sürelerde mal bildiriminde bulunmayanlara bildirimlerin verileceği merciler tarafından ıhtarda bulunulacağı, ıhtarın tebliğinden itibaren otuz gün içinde mazeretsiz olarak bildirimde bulunmayan kişiye üç aya kadar hapis cezası verileceği öngörülmüştür.

B. İtirazın Gerekçesi

16. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kural kapsamında disiplin cezası yaptırımına bağlanan mal bildiriminde bulunmama eyleminin belirli, açık ve öngörülebilir olmadığı, teknolojik imkânların gelişmesiyle memur adına kayıtlı mal varlığı bilgisine idarenin kolaylıkla ulaşma imkânı olduğu dikkate alındığında mal bildiriminde bulunmama eylemi için öngörülen on iki ay uzun süreli durdurma cezasının ölçülü olmadığı, yaptığı görevle ilgisinin bulunduğu ortaya konulmaksızın mal alım satımlarını bildirmediği gerekçesiyle memura disiplin cezası verilmesinin özel hayata saygı hakkına ölçüsüz bir sınırlama oluşturduğu, ayrıca söz konusu eylem için 3628 sayılı Kanun’da da adli ceza yaptırımının öngörülmesi nedeniyle bu durumun aynı fiilden dolayı birden fazla yargılamama veya cezalandırmama ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa’nın 2., 20., 35., 38. ve 71. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

17. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 36. ve 128. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

18. İtiraz konusu kuralın yer aldığı 7068 sayılı Kanun, olağanüstü hâl kapsamında çıkarılan 2/1/2017 tarihli ve 682 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname’nin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmesi sonucu yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte kural olağanüstü hâl süresiyle sınırlı bir düzenleme öngörmediğinden kurala ilişkin incelemenin Anayasa’nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

19. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

20. Anayasa’nın “IV. Kamu hizmetlerine girme hakkı” kenar başlığı altında yer alan “Mal bildirim” başlıklı 71. maddesinde “Kamu hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma süreleri kanunla düzenlenir.” hükmüne yer verilmiştir.

21. Anayasa’nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında da memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Memurlar ve diğer

kamu görevlilerinin statü haklarını doğrudan etkileyen disiplin işlemlerinin *diğer özlük işleri* kavramı kapsamına girdiğine kuşku bulunmamaktadır. Bu durumda disiplin işlemlerine ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerekmektedir (AYM, E.2020/72, K.2022/160, 13/12/2022, § 133; E.2020/55, K.2023/228, 28/12/2023, § 60).

22. Kanuni düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Bu bağlamda bir kanun hükmünün, muhataplarının hangi eylemin disiplin suçu oluşturduğunun ve bu eyleme bağlanan yaptırımın ne olduğunun belli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek şekilde kaleme alınmış olması kanunilik ilkesinin sağlanması bakımından gereklidir.

23. Kuralla 7068 sayılı Kanun kapsamında bulunan kamu görevlilerinin belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamaları hâlinde on iki ay uzun süreli durdurma disiplin cezasıyla cezalandırılacakları öngörülmektedir.

24. Kuralda, mal bildiriminde bulunulması gereken durum ve süreler gösterilmemekle birlikte 7068 sayılı Kanun kapsamında bulunan kamu görevlilerinin 3628 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında genel bütçeli dairelerde kamu hizmeti gören memurlar ve diğer kamu görevlileri oldukları, bu çerçevede anılan Kanun'da mal bildirimi için belirlenen durum ve sürelerin 7068 sayılı Kanun kapsamında görev yapanlar bakımından da geçerli olduğu açıktır.

25. Memur ve diğer kamu görevlilerinin mal bildirimine ilişkin hususları düzenleyen ve genel kanun niteliğinde olan 3628 sayılı Kanun kapsamında anılan Kanun'da sayılanların mal bildiriminde bulunmaları, bildirimlerin yenilenmesi, mal edinmelerin denetimi, haksız mal edinme veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunma hâlinde uygulanacak hükümler düzenlenmiş; bu kapsamda hangi durumlarda ve ne kadar süre içinde mal bildiriminde bulunulması gerektiği belirlenmiştir.

26. Bu itibarla kuralda düzenlenen disiplin yaptırımına konu eylemin ve bu eylem için öngörülen yaptırıma ilişkin temel çerçevenin anılan Kanunlarda açık ve net olarak belirlendiği dikkate alındığında kuralın belirsiz ve öngörülemez olduğu söylenemez. Dolayısıyla kuralla disiplin cezası ile ceza gerektiren fiil ve durumlar konusunda kanuni çerçevenin çizildiği, disiplin suç ve cezaları yönünden kanuni güvencenin sağlandığı sonucuna varılmıştır.

27. Disiplin cezaları, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla öngörülmüş yapma veya yapmama biçiminde beliren davranış kurallarının ihlali hâlinde uygulanan idari yaptırımlardır (AYM, E.2018/30, K.2018/94, 25/9/2018, § 16; E.2021/16, K.2021/62, 22/9/2021, § 12). Disiplin cezalarının amacı; hizmetin sürekli, düzenli ve etkin bir şekilde sunulmasını ve kurum içi düzene aykırı davranışları yaptırım altına alarak devletin saygınlığının muhafaza edilmesini sağlamaktır. Bu itibarla memurların özlük hakları üzerinde doğrudan ve önemli sonuçlar doğurması sebebiyle subjektif ve bireysel etkileri bulunan disiplin cezalarının aynı zamanda kamu görevinin gereği gibi sürdürülmesi ve kamu düzeninin sağlanması bakımından objektif ve kamusal önemi de bulunmaktadır (AYM, E.2022/152, K.2023/66, 5/4/2023, § 36).

28. Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesinin sağlanması amacıyla kanun koyucunun anayasal ilkelere bağlı kalmak koşuluyla hangi eylemlerin disiplin suçu sayılacağı ve bu eylemlerin hangi disiplin cezasıyla cezalandırılacağını belirleme konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Personel rejimi gibi sıkı kural ve şartlara tabi bir alanda kamu makamlarının faaliyetin niteliği ve sınırlamanın amacına göre değişen geniş bir takdir yetkisinin bulunması doğaldır (bazı farklarla birlikte AYM, E.2023/162, K.2024/20, 23/1/2024, § 29; E.2020/53, K.2021/55, 14/7/2021, § 63; E.2018/67, K.2018/110, 6/12/2018, § 8).

29. Kanun koyucu, takdir yetkisi kapsamındaki bu tür düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmek için elverişli olmasını, *gereklilik* söz konusu amaca daha hafif bir düzenleme ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Buna göre bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında ölçülülük ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur.

30. Kolluk teşkilatı; iç güvenlik hizmeti vermesi sebebiyle silah ve benzeri araçlar kullanma yetkisi olan, idari kolluk faaliyetlerinin yanı sıra adli soruşturma ve kovuşturmalarda ilgili de hassas yetkileri bulunan bir teşkilattır. 7068 sayılı Kanun kapsamında bulunan kolluk görevlilerinin belirlenen durum ve sürelerde mal beyanında bulunmalarını zorunlu kılan kuralla bu kişilerin olağan dışı kazançlarının takip edilmesinin ve görevleriyle bağlantılı olarak nüfuzlarını ve kamu gücünü kullanmak suretiyle haksız kazanç sağlamalarının önüne geçilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Böylece kuralla kamu hizmetlerinin dürüst ve şeffaf bir şekilde ifa edilmesi ile devlete olan güvenin korunması, kamu hizmetlerinin etkin şekilde sürdürülmesi ve bu hizmetlerin saygınlığına zarar verilmesinin engellenmesi sağlanmaktadır.

31. Kamu hizmetlerinin saygınlığına zarar verilmesini önlemek için ilgili kolluk görevlilerinin mal varlıklarında meydana gelen değişimleri takip etmek amacıyla ilgililere mal bildiriminde bulunma yükümlülüğü getiren ve bu yükümlülük yerine getirilmediğinde disiplin cezası yaptırımını öngören kuralın söz konusu amaca ulaşılmada elverişli olduğu açıktır.

32. Kanun koyucunun kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesinin sağlanması amacıyla hangi eylemlerin hangi disiplin cezasıyla cezalandırılacağı konusunda takdir yetkisinin bulunduğu gözetildiğinde ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir yöntemle ulaşılabileceği söylenemez. Bu bağlamda belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunulmamasını disiplin cezası yaptırımına bağlayan kuralın gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

33. Kamu hizmetlerinin dürüst, şeffaf ve etkin bir şekilde sürdürülmesi amacıyla düzenlenen kuralda belirlenen eylem nedeniyle öngörülen cezanın ağırlığı ve niteliği ile bu yöndeki işlemin yargı denetimine tabi olduğu gözetildiğinde kuralın orantılılık alt ilkesi yönünden de ölçülülük ilkesine aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

34. Öte yandan 3628 sayılı Kanun'da aynı eylemin adli suç olarak düzenlenmiş olması nedeniyle kuralın *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesi yönünden de incelenmesi gerekmektedir.

35. Anayasa’da *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama (ne bis in idem)* ilkesine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi kişilerin haklarında yürütülen bir ceza yargılaması sürecinin bulunması durumunda aynı fiil nedeniyle tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına almak suretiyle *adil yargılanma hakkı* kapsamındaki ceza yargılamaları bakımından hukuki güvenliğin sağlanmasına hizmet etmektedir (bu yöndeki değerlendirme için bkz. *Ünal Gökpinar* [GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019, § 49).

36. Bu itibarla aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesi *adil yargılanma hakkının* bir unsuru olarak Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınmıştır (*Ünal Gökpinar*, §§ 49, 50).

37. Konuya ilişkin uluslararası belgeler de dikkate alınarak aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi şöyle tarif edilebilir: Hiç kimse, ceza yargılamasında kesin/kesinleşmiş bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir fiilden dolayı ceza yargılaması kapsamında yeniden yargılanamaz veya cezalandırılmaz. Bu tarife göre söz konusu ilkeye aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken bazı koşullar vardır. Bu koşullar şunlardır:

- Ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin olması
- Bu sürecin kesin/kesinleşmiş mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması
- Tekrar (yeniden) ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin işletilmesi
- Farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olması
- İlkenin istisnalarından birinin olmaması (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 27)

38. Aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi bakımından gösterilen koşullardan birinci ve üçüncüsünde belirtilen *ceza* ile ilgili yargılama süreçlerinin her durumda teknik olarak ceza yargılaması hukuku anlamında bir süreç olarak öngörülmüş olması şart olmayıp bu kavram anayasal anlamda özerk bir yoruma tabidir.

39. Bu kapsamda belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmayan kolluk görevlilerinin on iki ay uzun süreli kademe ilerlemesinin durdurulması cezasıyla cezalandırılacağını öngören kuralın disiplin cezalarına ilişkin olduğu ve ceza yargılamasıyla bir ilgisinin bulunmadığı açıktır. Bununla birlikte anayasal anlamda özerk yoruma tabi olan *ceza*yla ilgili yargılama süreçlerinin teknik olarak ceza yargılaması hukuku anlamında bir süreç şeklinde öngörülmesi şartı bulunmadığından söz konusu disiplin cezasının cezai nitelikte olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

40. Anayasa Mahkemesi, idari bir yaptırımın cezai nitelikte olup olmadığının tespiti amacıyla üç ayrı ölçüt kullanmaktadır. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, bir yaptırımın

cezaî nitelikte olup olmadığını belirlerken mevzuatta bunların nasıl tanımlandığını, suçun türünü (mahiyetine göre cezalandırma ve caydırma amacı taşıyıp taşımadığı) ve cezanın türü ile ağırlığını dikkate almaktadır. Son iki ölçüt birbirine alternatif olup bir arada bulunmak zorunda değildir. Ancak bu ölçütlerden birinin tek başına sonucu etkilemediği durumlarda her iki ölçütün bir arada olması koşulu aranabilmektedir (AYM, E.2020/97, K.2022/62, 1/6/2022, §§ 20, 21; B.Y.Ç. [2. B.], B. No: 2013/4554, 15/12/2015, §§ 31, 32; Yavuz Kemal İnan [1. B.], B. No: 2018/26126, 15/6/2021, §§ 45, 46).

41. Belirtilen son iki ölçüt özellikle disiplin hukuku alanına ait cezalar söz konusu olduğunda önem taşımaktadır. Zira bu ölçütlere göre yapılacak değerlendirme sonucunda mevzuatta suç olarak düzenlenmemiş olan disiplin cezasına konu bazı eylemlerin cezaî anlamda suç olarak kabul edilmesi mümkündür. Bu bağlamda bir disiplin cezasının cezaî nitelikte olup olmadığının belirlenmesinde disiplin cezasının belirli bir grubu mu yoksa herkesi mi bağladığı, caydırma ve cezalandırma amacı taşıyıp taşımadığı, ilgili suçun ceza hukukunda yer alan suçlarla benzerlik taşıyıp taşımadığı, uygulanan usullerin ceza hukuku alanındaki yargısal usullere benzeyip benzemediği gibi unsurlar dikkate alınabilir (AYM, E.2020/97, K.2022/62, 1/6/2022, § 22; B.Y.Ç., § 32).

42. Buna göre cezaî anlamda suçun herkes tarafından işlenebilmesi mümkün iken genellikle bir kurumun iç işleyişiyle ilgili olan disiplin suçları, yalnızca belli sığa sahip kişiler tarafından işlenebildiğinden sadece belli bir grubu bağlar ve bu nedenle cezaî anlamda suç niteliğı taşımaz. Ayrıca disiplin hukuku çerçevesinde uygulanan yaptırımın -hürriyeti bağlayıcı ceza gibi- ciddi şekilde ağır olması durumunda mevzuatta disiplin suçu olarak düzenlenmiş olmasına rağmen cezaî anlamda bir suçun bulunduğu kabul edilebilir (AYM, E.2020/97, K.2022/62, 1/6/2022, § 23; B.Y.Ç., § 33).

43. Anılan ilkeler çerçevesinde kuralda öngörölen disiplin cezasının genel kolluğın iç işleyişiyle ilgili olduğu ve disiplin cezasını gerektiren eylemlerin gerçekleştirilmesinin herkes için mümkün olmadığı, bu nedenlerle kurala konu kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının cezaî nitelikte olmadığı anlaşılmıştır (benzer değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2020/97, K.2022/62, 1/6/2022, § 24; B.Y.Ç., § 34). Bu itibarla belirlenen durum ve sürelerde mal beyanında bulunmama eylemi için öngörölen kademe ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin disiplin cezası, cezaî nitelikte olmadığından kuralın birden fazla yargılanmama veya cezalandırmama ilkesiyle bağdaşmayan bir yönü de bulunmamaktadır.

44. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 36., 71. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 20. ve 38. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürölmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 36., 71. ve 128. maddeleri bağlamında yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 20. ve 38. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görölmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 35. maddesiyle ilgili görölmemiştir.

IV. HÜKÜM

31/1/2018 tarihli ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin (5) numaralı

fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “*Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak...*” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 16/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Başkanvekili
İrfan FİDAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI